

HJORTBERG, GUSTAF FREDRIC

En märkelig syn, förestäld på 13
söndagen efter hel. tre-enighets, uti
Jönköpings stads-kyrka, 1769, af
Gustaf Fridrik Hjortberg ... Götheborg,
trykt hos Immanuel Smitt, k.g.b.

1769

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Carl *Toal. Pred. (P)*
En
Särkelig Syn,

1750-1799
1700-1829

Förestald

På

13 Söndagen efter Hel. Tre-Enighets,

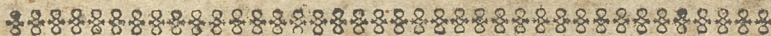
iii

Jönköpings Stads-Kyrka, 1769,

af

Gustaf Fridrik Hjortberg,

Probst och Kyrkoherde i Walda, samt Leda-
mot af Kongl. Sw. Wet. Acad.

Gotheborg,

Trykt hos Immanuel Smitt, K. G. B.

Cc [1769]

Opft ögon up ur synda-sönnen söta!
Se Jesum, som med nåd Dig wil bemöta!
Fast Du i synd och otro ligger död,
Wil Han doch nu, Dig frälssa af all nöd.

Til

**Wönöpingas Stads,
Hög- och Rålbörne,
Högförnåme och Högådle,
Ärebörne och Hederwårde
Innewånare.**

Det himmelska Ljuset wisar förstande Hjordar
öpnas nådes-brunnar, uti hwilka bekymra-
de själar få swalka ångsliga bröst.

Det leder til hamnen, hwarest oroliga sinnen
få njuta en söt hwila och det ledsagar til den sälla
ort, i hwilken nödtrångda hjertan träffa sin glä-
daste winning.

Några få strålar däråf, lemnas härhos med
en lika så wördsam hand, som tilfallet och tiden
på et par dagar, warit nog knapt tilskuren, at
dem bätre ihopsamla.

För et tiltagset wågspel skulle jag sielf råfna,
at tråda fram för en så fringsynt och uplyst För-
sam-

famling, med tankar, som knapt hunno, at komma på papperet, förr än de skulle framföras: om intet den oförmodade händelsen mig mött, at dessa Sädskornen af det himmelska förrådet wero knapt utsädde, förr än flere så kände, som ofände, dem ytterligare af mig begärade, at på detta sättet läggas i huset.

Förråder jag härmed min enfaldighet; så tröstar det mig, at det är uti en sak, som just fordrar densamma, under hwilken min wälmening söker sin nögdas skygd.

Et benåget uttydande wäntas med et gladt hopp, då jag helre wil härigenom röga min brist på ord och tankar, än på hörsamhet för ädla och eröda hjertans så mundteliga, som skrifteliga åstundan.

Det blifwer då min önskade fågnad, om jag ock härigenom får utmärka min smickerlösa wördnad och skyldiga högaktning, för wärdaste Innewanare uti en ypperlig Stad, hwarifrån jag liksom wist til någon del torde få räkna min uprinneelse, som jag ock där kan få glädja mig af heder och älskanswärda Anhöriga, Gynnare och Wänner.

Gust. Frid. Hjortberg.

3 Fräl

I Frälsarens Namn!

Min ögon skola ståda Honom och ingen annan.
Lyckelig den, som under häftigaste motgångs stormar
kan fågna sig af en tillstundande ro och stilla luga!
Lyckelig den, som under nattens bittra mörker kan trö-
sta sig med et säkert hopp om en upgående glädje-sol. Ach! sälla
Hjoh, det war Du, som hade et så sält mål för Dina rinnande ögon,
at Du i den sälla ewigheten skulle få åskåda Din Förlossare. Utan-
kan och wäntan hårpå försörmade hans bitra tårerunder och han
såg redan strålarne af en salighets sol, som för honom skulle upgå
i ewigheten. Han fant således en säker hamn för sit orosiga les-
nads-skep, midt under sina swårigheters brusande wågor, och han
hemtade en kånbar lindring för sit beklåmda hjerta utur Rådnes
tröstefålla. Gode Gud! hwad nåd, glädje och tröst woro icke
det, om wi, Wårdaste Ahörare! som lesiwa i en bullersam werld
och weta ej, med hwad oro och beswår war wandringswäg kan be-
strös, innan ewighetens dörr för oss öppnas, om wi då kunde blan-
da våra dageliga suckar med denna hjertstyrkande utlåtelser: Min
ögon skola ståda Honom och ingen annan. Hjoh. 19: 27.

Människjan, Den Store Skaparens både största och sids-
taste måsterstycke på werldens sjette ålders dag, hafwer fått af den
Ewiga Allmagts- och Wisshets-handen så wäl inwärtas, som ut-
wärtas

wärtes sinnen. Båda tjena til det ändamål, hwartil de af Skaparen ämnade äro, enär den fördärwade naturen får af den oförtjenta nåden helgas. De inwärtens sinnen kunna anses såsom kåslor, hwarifrån människans gerningar härflyta, antingen goda eller onda. De utwärtens däremot kunna i gemen betraktas, såsom ingångar, så wäl til människans lif, som död. I synnerhet tjena syn och hörsel, ögon och öron härtil. Kom icke döden igenom dessa dörrar öfwer de första människor? De sågo på det förbudna trädets frugt. De hörde förbörarens listiga föreställningar, och efter de för honom ej bewarade dessa tillgångar til sina själar, stupade de segerlösa för sina fiender och blefwo öfwerwundne. Gäll och wäl betänkt är då den, som så waktar uppå dessa, och jag wägar mig säga, i synnerhet ögonen, at ej fienden får igenom dem införa onda lustars eld. Dörrarna äro wäl och twänne farliga dörrar, igenom hwilka både godt och ondt ingår til människans; men nästan oräkneliga ting förekomma ögonen, hwarigenom pilas lifsom inskjutas, at såra hjertan och samweten. Lyckelig, dårföre, den! som, i stället för at öppna sina ögon för werldens dårskaper och syndenes tjugande någon, med Hjob stadnar i detta beslut: **Mine ögon skola skåda honom och ingen annan.**

Guds barn äga uplysta ögon uti Herrans klarhets ljus; dårföre åskåda de detta jordiska sådant, som det i sig sjelft är, ej annat, än et damb och en rök. De känna detta timeliga fåfångelighet, dårföre anse de detta jordiska, som et stoft under deras fötter, hwilket, om det röres förmycket däruti: så ryker det dem i ögonen och förblindar dem. De weta, at den mjukaste sång och den hårligaste boning äro såsom et pinande fångelse för et oroligt samwete, när lustarnas mordiska stoft blifwet igenom ögonen fastade på det sam ma. De weta, at all werldens styrka kan ej lossa de bojor, som bindas af Guds wrede öfwer syndaren. De hafwa sig bekant, at de ögon, som så ofta stått öppna för fåfångans

lyf

lys=elbar i tiden, skola slutas i döden; men straxt öppnas, at i en bister ewighets natt känna lågan af helwetets swafwel=blöß; därföre äro de såsom seende och doch intet seende af werlden och synden: ty högden af deras glädje är, at kunna säga, både i affe=ende på tid och ewighet: **Mine ögon skola skåda Honom och ingen annan.**

Min Wärdaste Åhörare! För Dina ögon stålla sig många bedragande och förblindande ting, under Din slipriga wandring här i tiden. Helga Skriften innefattar dessa i trenne omständigheter, nämligen: Ögonens begärelse, kötsens begärelse och et högfärdigt lefwerne. Dessa äro såsom bewäpnade män, hwilka ingå igenom ögonens portar, at bestorma hjertats fastning; därföre är högst nödigt för en själ, som ej wil blifwa uteslängd ifrån sin himmel, at wända sina ögon in uppå en käre **Frälsare**, som då Han såg den falna människjan uti sin blod liggande, sargad och särad af rörowaren ifrån afgrunden, satanas, den där bedraget och bedrager hela werlden; då såg Han ock i det samma til hånne i nåd och barmhertighet, förbandt hånnes sår och belade hånne: ty igenom Hans sår äro wi belade. Esa. 53: 5. **Ach! mine ögon skola då skåda Honom och ingen annan, än den Käre Frälsaren, i Sin flygt och förakt; i Sin blod=svetning och törnekröning; i Sina sår och blod; i Sina band och bojer; i Sin bitra pina och hårda död, och ingen annan: ty uti ingom androm är salighet, än allenast i Jesu, och det är, kort; men nog sagt, intet annat namn männi=skjom gifwet, uti hwilket de kunna salige warda, än af=lena Jesu Namn.** Ach! här må jag med Sjelfwe Salig=göraren uti vår Text säga: **Salige äro de ögon, som Honom och ingen annan se i sin salighets ordning: Ingen annan, än Jesum; ty i Honom ha wi allt; af Honom få wi allt; med**

med Honom äga wi allt och hos Honom winna wi allt. Ingen synd är så stor, som icke Hans blod kan rena; ingen själ så usel, som Han icke wil emottaga; ingen nöd så farlig, hwarutur Han icke kan och wil hjälpa; ingen sorg så bitter, at icke i Hans kärlek finnes tröst; intet bud så swårt, som Han icke upsyldt. **Wesste Du ej af Jesu, min Wän, så weste Du alsintet, om Du ock eljest weste allt. Mister Du ock allt, och Du ej mister Jesum; så mister Du alsintet.**

Stadna dårfdre, min kåre Wandringssman, och se, om Du ser något höggre, något ljufligare, något sällare, något dyrbarare eller något bättre, än Jesum. Se på kronors glans och purpurrens hårlighet! Se på ungdoms skönhet och mandoms styrka! Se på årans höghet och guldets lysande strålar: se, ja! se hwart Du wilt, om någon annan kan trösta en ångslig och öfwer synder bedröfwad själ; se, om någon kan läka det alramska samwets-sår; om någon kan fria ifrån den minsta synd, utan Jesus allena. Se, ja se! så långt Du kan, om icke så wål öfwer Konungars throner, som uslingars kojor står skrifwet: **Allt är fåfångeligt. Ach! mine ögon skola då skåda Honom, för hwilken alla kronor, all purpur, all skönhet, all styrka, all höghet och all guld måste förlora sin höghet och sit sten: Mine ögon, det blir då mit beslut, skola skåda Honom och ingen annan.**

Jag nekade intet, at då Hjob yrade sig i dessa orden, så gick han med sina ögon in uti den widd, bredd och längd, som ej med människjo-måtesmåre kan måtas. Han såg in uti den sälla ewigheten och där såg han Den, för hwilken Cherubim och Seraphim skyla sina wingar. Han såg sin förlossare sitta på Sin hårlighets stol och frögdade sig af den förwandling, som med honom skulle ske, då han skulle få se sin Gud och Frälsare ansigte emot ansigte i alla heliga Änglars sällskap; men försmaken af detta saliga åskådandet i himmelen intog likwät hans hjerta och upsyldte det med glädje, under hans wistande på jorden: ty han såg i trone
under

5

under sina tjocka bedröfwessers moln sin nådefulla Rättfärdighets-
 Sol lasta kärleks-strålar i sit beängstada hjerta, och ho kan wäl
 hindra et annat Guds barn, at åswen här i detta usla lifswet, i den-
 na beståndiga obeständigheten, i denna skröpligheten åskåda Grät-
 saren med trons ögon? Därföre heter det af Honom Sjelf uti
 Joh. 20, v. 19: **Salige äro de, som icke se och doch tro;**
 likasom det om Hans lekameliga åskådande heter i dagsens Text:
Salige äro de ögon, som se det i sen. Det Lärjungarne
 sågo med sine naturlige ögon, det se alle upwäkte Guds barn med
 själenes andelige ögon: De se Jesum i trone, under hela den sälla
 nådenes ordning. I rättfärdiggöressen, i helgelsen och den dage-
 liga förnyelsen heter det för en af Grätsaren fattad själ: **Jag wet**
af ingen annan, än Jesum Christum och Honom kors-
fästtan. För går det ej ljus up i det mörka hjertat och för för-
 unnas ej själen til Guds belåte: ty kunde kopparsormens åskådande
 i Gamla Förbundets tid hela en af giftiga ormar skadad Israelit:
 så är ock Din Grätsare, min Wän! därföre uphögd på korsens
 tråd, at Du skal igenom Denna Barmhertiga Samaritanen blif-
 wa helad af de giftiga sår, som synd och satan, de helswetes ormar,
 i Din arma själ inbugget, när Du åskådar Honom.

Gack! då fram, o! syndare, til Denne din Förloffare, til din
 Himla-Läkare. Du behöfwer det: du är den arma människan,
 som dagsens Text omtalar, at han föll i röfware-händer: du är
 fargad, du är halddöd, om ej heldöd: din utwärtas wårdighet,
 dit lysande guldstof, dina af matfkarne läntagna påfogle-sjådrar,
 hela din af de osjålige länta, mer eller mindre lysande granlåt,
 kunna intet skyla dit minsta synda-sår, om de nu än kunna be-
 täcka mattematen, din syndige kropp. Låt då ditt ögon öpnas,
 at i trone åskåda Jesum och ingen annan; ingen sselrättfärdig-
 het och egen fromhet, hwarmed du ej kan bestå för Hans wrede,
 som sitter på stolen: så skal du i dit sista med frimodighet kunna
 Junga:

Min ögon öppnas, warda klar:
 Jag lif i döden funnet har:
 Så har all sorg en ända.

Uch! I benådade Sjålar: I, som åskåden werlden och allt hwad I uti hånne ågen, såsom et lån ifrån himmelen, det I lika så snart kunnen mista, som I det fått: som wål fören Edar timmeliga kallelse; men ej därunder förögaten Edar andeliga kallelse til nåden i Jesu Christo: I! som åstunden, at sedan I här några dagar, några weckor, några månader eller några år åskådat detta jordiska, då, när Edra ögon af dödsens falla hand läggas tillsammans, åstunden, at åskåda Edar förtöfware Jesum: salige äro Edre ögon, som här se synnen i sin nöd och Frålsaren i Sin nåd. Edar närwarande sålhet kan jag litet; men Eder tillkommande kan jag alsintet beskrifwa: där före önskar jag, och I önsken med mig, at kunna säga: Mine ögon skola skåda Honom och ingen annan, åfwen under det wi nu inför honom, som skådar hjertan, låsa et andågtigt: **Fader war, som ic.**

Texten: Luc. 10, V. 23 == 37.

HErren wisade mig ena syn. Så nådig war Gud emot Propheten Amos, at Han til warning och påminnelse, trenne särskildta gånger på et märkeligt sätt uppenbarade och gaf tillkänna Israelitiska rikets stora fördärf. **H**Erren wisade mig ena syn. Amos 7:

Den Ewiga Wisheten har på flera sätt uti forntiden talat igenom Propheterna och Sig för heliga Guds mån uppenbarat, och märkes i Helga Skriften i synnerhet et treggehandta sätt. Först, då Han antingen Sjelf i Egen Hög Person, eller igenom
 Englar

Änglar wisat Sig. För det andra hafwer ock Herren uti sömnen och i drömmar uppenbarat Sig, och för det tredje, då Gud, utan några bilder eller på något synligt sätt, förestälde deras inwärtens sinnen, hwad Han wille öfwertyga folket om; men, ehuru härrom kunde wara mycket at tala, lemne wi doch detta och wänd de of med wårt åskådande in uppå den märkliga syn, som wår Frälsare lemnar of i wår Text, så wäl den, om hwilken Han säger: Salige äro de ögon, som se det i sen, som ock den, Han föreställer of i wårt Ewangelio, uti den ifrån Jerusalems til Jericho resande mannen, i anledning hwaraf wi på denna stund den åskåde

En märkelig Syn.

- 1) Den bedröfweligaste, då wi se syndaren i sin nöd.
- 2) Den hårligaste, då wi se Frälsaren uti Sin nåd.

Jesu! öfna trones öga,
 At nu något märkligt se,
 Huru Du ifrån Dit höga,
 Syndare wil läkdom ge,
 At när satan själen särar,
 Och med synd orenar ner,
 Du at strida bättrings tårar,
 Mycken nåd och sålhet ger.

Hwad

Hwad ser Du? war den fråga, som Konung Saul förelade den Endorska Spåqwinnan, då hon på des begäran skulle up-
 resa Samuel. **H**wad ser Du? 1 Sam. 28: 13. Tid och
 åmne tillåta ej, at gå in uti någon särskilt betractelse, huru sådant
 kunde ske, at en död Samuel igenom männissjo-åtgård kunde up-
 wäckas: antingen hon kunde med något särdeles intalande och lif-
 liga förestälningar sätta Konungens inbildnings-kraft i en sådan
 håstig rörelse, at han af et starkt och blindt förtroende til hånne
 tyckte sig se det hans håg så mycket lekte på, såsom ock de, som ej
 äro stadgade i tronens lära, samt de gudlöse, äro som snarast låt-
 trogne i widfepeliga årender: eller ock, om någon werkelighet,
 igenom den Högstes tilståndjelse, war förhanden. Det skal nu ej
 syssasätta os. Nog af, at Herren i alla tider wisat Sig som en
 mäktig Gud, och denna anmärkning tycker jag mig kunna göra:
 at i Gamla Testamentets tid fant Guds wisshet tjenligast, wisa
 Sig underlig, för til at befästa Sin Församling, och i Nya
 Testamentets tid, fant Guds kärlek nödig, at uppenbara Sig
 nådig, för til at frälssa Sin Församling; men när jag tänker på
 mit löfte uti den utlofwade betractelsen om En märkelig Syn:
 så lånar jag Sauls ord: **H**wad ser Du, min Wärdaste Åhörare!
 i affeende på den bedröfweligaste syn, då Du nu åskådar?

1) **S**yndaren i sin nöd. Et stridaste tårar wärdt åmne!
Wälsignade Åhörare! Et åmne, som likaså litet med alla
 syndares ihopsamlade suckar kan beklagas, som det aldrig nog med
 männissjo-tungor kan omtalas; ty jag finner wäl en beklagelig
 början til en syndares nöd; men i wissa omständigheter aldrig nå-
 gon ånda på densamma. Huru skal ock jag nog tifräckeligen för
 så widshynte och upmärksame Åhörare kunna framställa saker, som
 i sin widd, bredd och djup med männissjo-sindre ej kunna måtas.

Jag, som med en Moses, då Herren befalte honom gå in för
 Pharao och des menighet, hafwer orsak at säga, af 2 Mos. 2. 4:

Jag

❁ ❁ ❁ 9

Jag är en sådan man, som icke talande är. Jag hade fast mera orsakt sticka mig, som samme Moses, då han såg sin staf förvandlas uti en orm, så heter det, at han flydde ifrån honom: så måtte och wäl jag fly ifrån wår betraktelses förra del; men, hwad skal jag göra? sade den lagkloke i wår Text. Jag har redan sagt förlitet, til at ej tala mer och förmycket; til at afdeles tiga. Sanningen bör ej dölas, fast hon är bedröfwelig och mit löfte bör verkställas, fast des upfyllande blifwer likaså ofullkommeligit, som ensaldigt.

Hwad ser Du då, min Wärdaste Åhörare! när Du ser en syndare i sin nöd? Jag skulle swara; men jag må först önska med Jeremias: Ach! det jag watten nog hade i mit hufwud och mine ögon wörd tårekällor! Syndarens nöd sträcker sig ifrån Konungens lysande thron intil den största uslingens ringesta kjoja; men hwar tager den sin begynnelse? ach! jo, min Wän, det hjertat, som nu röres i Dit bröst, det känner knapt de första rörelser af lif, under Din moders bröst, försån det andas idel nöd och elände. Detta återigen hafwer sin uprinnelse ifrån det med bitra tårar aldrig nog beklaganswärda syndafallet, då wår i förstone sälla, men sedan olyckeliga Stamfader åt af en förbuden frugt. Hade Adam fattat samma beslut, som Hjob: Mine ögon skola skåda Honom och ingen annan: så hade sådant ej sedt: Han hade då sedt på sin Gud och ej på ormen och frugten; men, hwad wil jag säga om en gjord gerning? En utfallen lott kan ej ändras, och wi töras ej göra, som Jonå skeps folk i sin nöd, kasta lott, på hwilken nöden har fallet. Lotten är, beklageligen! alt fallen; men, på hwem har han råkat? jo! på dig och mig, o! syndare.

Saken, lären I weta, Wärdaste Åhörare! hänger så tillsammans. Gud är af ewighet et högt och obegripeligt Wäsende. Han beslutar at skapa en werld och luti densamma insätta männi-

ffjor, som skulle kunna skönja och märka på sin Skapares stora fullkomligheter, hvilka så wäl sårskilt, som sammantagne berättade, föreställa Hans ära i en obegripelig högd. Allmagten frambringar och på några dagar himmel och jord med allt hwad däruti är, synligt och osynligt. Han kunde gjort det på en sådan hastig ögnablicks stund, som Han tänker, at en gång göra allt til intet; men Ordningens Gud wille, för Sina heliga affygter, tildela wissa dagar sin wissa tid til deras uprinnelse.

Men, ho hafwer kändt Herrans sinne? Jag gör mig i djupesta wördnad för min Gud, likwäl dessa tankar härwid: I begynnelsen, säger vår äldsta häfdatarknare Moses, Skapade Gud himmel och jord, först himmelen och sedan jorden, at påminna Dig, min Wån, at himmeien har företråde för jorden och bör först sökas och sedan det timmeliga, som jorden tilhörer; därpå heter det: Jorden war öde och tom, och mörkret war på djupet och Guds Ande swåfswade öfwer watnet; nog wet jag, huru detta egenteligen lärer warit besöffat; men ho kan neka mig, at härwid tänka: det Du, o! människja, som är tagen af jord, Du är blifwen igenom fallet öde och tom ifrån allt godt: mörker, syndamörkret, är öfwer Dit arma hjertas djup; men Guds Ande med sin förekommande, fallande och upplysande nåd swåfswar öfwer Din olyckeliga sjål; därför det första Gud talade och gjorde i Skapelsen: så war det detta: Warde Ljus: til at påminna Dig, det Han är all fullkomlighets ljus och ursprung och wil, at ljus skal upgå i Dit hjerta, som sitter i mörkret och dödsfens skugga. Sedan gjorde Gud allt annat, som är til i werlden; men det bästa och förnämsta gömde Han til sist, det war människjan, som skulle då åskåda och nyttja allt. Gud gjorde likasom en skickelig och förståndig wård: Han lagar til all ting, hwarmed Han wil fågna Sina gäster: Han dukar bordet och gör alla inråttningar klara, til at emottaga och fågna Sina gäster.

På sjettede dagen föres människan in af Skaparen Gjelf uti det stora wårds-huset: hon kommer til et dukat bord och får så wät äskåda, som nyttja all naturens härlighet i det ypperligaste utseendet. Hon får herrawälde öfwer alla sin Herres och Skapares almagts-witnen. Ehuru högt foglarna flögo i luften; ehuru djupt fiskarna simde i wårnet; ehuru snält djuren sprungo i marken: så stodo de doch alle under människans lydno och hånnes wilja war deras lag; men, det war intet nog: människans odödeliga själ pryddes af Guds Belåte och hon fick twänne lysande förmyndheter, förstånd och wilja; men hwad hände? Jo! bistra stund, förwistade händelse! Rätt som människan stod, som Solen klädd, i sin härlighets och oskyldighets glants: så uppstego af helfwetets afgrund de tjockaste moln, som ej allenast omgofwo människans själ, utan ock i hånne satte de mörkaste fläckar. Förståndet blef förmodrat och bortkom ifrån det lif, som af Gudi är: Wiljan blef lam och kraftlös uti det, som Gudi tillhör. Hela människan, med själ och kropp blef et olyckeligt rof för ormens list och et offer åt Hans ewiga plågor: det gick då, som wi råtnu sedans sjungde:

Wi stulle af äplet blifwet wis,
 Ej blef då bättre handlat,
 An, at det ewiga paradís,
 I jämmer blef förwandlat.
 För salighet kom jämmer och twång,
 För lust och frögd arbet och motgång,
 Guds wrede blef på öfksamlad.

Ei! så har det gått, min Wån! får jag nu fråga Dig med
 Gaud: Hwad ser Du, när Du ser en syndare uti sin nöd? Jag
 B 2 håpnar

håpnar för at nämnat och blodet i ådrorna må ryfa: jag ser et wredenes och djäfwulens barn: en syndenes trål, lustarnas slaf och et hjerta, skydigt at kastas i den ewiga elden. Fånk! o syndare: dit hjerta, som förmenes wara det första, som får lif efter sin affelse, ligger som en förbannelse och et djäfwulens barn under din moders bröst, i affeende på arssynden, som hos dig qwiknar likaså snart, som hellswa lifwet, och när du lägges i din waga: så liager du där, före din döpselse, som et wredenes barn. Må man då ej ryfa wid denna synen och datta wid åtankan här af? Hwad ser du därför, när du ser dig i Guds ords spegel? Jol nog sagt, kort, men mycket sagt; ja! alt sagt: Du ser en syndare. Wil du se mer; så se den likaså märkeliga, som beröfsweliga syn, hwilken Tråttaren wisar dig i vår Text i dag: En man, heter det, for ned af Jerusalem til Jericho, en stad, som af Josua blef upbränd och förbannade den, som honom skulle upbygga; men hwad hände denna mannen? jo, under sin resa ifrån Jerusalem, som betyder freids-boning, til Jericho, som betefnar en mörk ort, föll han i röfware händer och de klådde af honom och sargade honom och gingo dådan och låto honom ligga halfdödan. Hwad ser Du, min Wån! i denna händelsen, annat, än en solklar afmålning på en syndare uti sin nöd? uti vår Stamsfader gjorde wi alle en olycksalig resa ifrån paradys, som war en fridsens och salighets-boning, til denna af syndsens mörker upfyllda werlden, som för syndenes skull blef förbannad; wi råbade ut och råka än dageligen för hells wetes röfware, som klådt af oss all war i Adam medskapade rättfärdighet och helighet och än dageligen afläder människan som oftast sina i nya födelsens bad meddelta salighets kläder och lemnar syndaren ej en gång half utan heldöd liggande, aldeles bortkommen ifrån det lif, som af Gudi är; men, säger Du, min Wån, hade icke Gud kunnat hindra människan ifrån en så olyckelig resa, som hon gjorde

gjorde ifrån fridsens boning til syndsens mörka ort? ach! orimliga fråga och tankefjut. Ho wet icke, at Guds oinfränkta magt kan göra, hwad Han wil på et ögnablick? men besinna tillika, at denna Guds magt hafwer sådana egenfkapet wid sin sida, som icke tillåta, at lasta de lagar öfwer ända, hwilka med Des rättfärdighet och helighet enlige äro.

Här märkes, at skulle Skaparen winna Sit ändamål med människans skapelse, nämligen Sin ära; så skulle hon hafwa en fri wilja: ty at fordra ära af den, som med twång skal bindas därtil, det är ju intet rimmeligt för et högt wäsende: då hade Gud kunnat göra människjan til en blott machine. Hwad är det, som gifwer Gudsfruktan och dygden sin egenteliga gestalt och beskaffenhet? om icke det, at man gör det goda, när man ock kunde göra det onda: alltså, om människjan warit utan fri wilja, huru skulle hon då kunnat kallas dygdig och Gudfruktig? huru kunde hon då anses med belöning eller straff? Et förnuftigt kreatur kan man aldrig föreställa sig utan en fri wilja, och denna samta kan aldrig vara til, om intet den får bestå uti, at kunna göra wahl af godt eller ondt. Nu, som då människjan walde detta sednare: så kunde ju ej annat ske, än at hon ju måtte råka i andelig, timmelig och ewig nöd, helst hon bröt förbundet med en God, en Helig och Rättfärdig Gud.

Ach! olyckeliga stoft, som drog öfwer dig Guds wrede, timmeligt och ewigt straff, som förtrade dig igenom den fria wiljans misbruk, uti en sådan nöd, som ej kan beskriwas och aldrig neg med tårar beklagas. Den wäg du gick, då du trädde til det förbudna trädet, ledde dig til röfwarens mordiska styng. Han klädde af dig, så at du nu ligger naken, sargad och särad inför din Gud. Ach! bedröfweligaste syn, jänmer och nöd.

Wårdaste Åhörare! Ibland de grundfanningar, som böra vara en människja allraförst bekante, är denna en ibland de wigtigaste och nyttigaste, som påminner hånne sin nöd och sit eget in-

tet. Därföre, min Wån! förgåt ej denna märkliga, fast be-
 dröfweliga synen, at se Dig sjelf och hwad för själanöd Du efter
 naturen är stadd uti. Du sätter en spegel ofta för Dig, at se hur
 ru Din granåt, Dit gylfelyg och Dit dockewert kläder Dig;
 men skåda Dig uti Andans och Guds ords spegel; doch icke så,
 som den sig skådar uti en spegel och när han går där-
 ifrån, förgåter han hurudan han varit. Glöm och in-
 tet, at se ut på denna werldenes wådjoban. Många syner kom-
 ma för Dina ögon. Hwad ser Du wål? Här ser Du männi-
 skjor, hwilka liksom myror kråla i denna jordenes grus och förgå-
 ta det ofwantil år. Här ser Du en usel mammons trål bunden
 i guldene kådjor och ropar för kåra lifwet til guldets: Du åst mit
 hopp. Här ser Du en, som böger knå för Baal och sätter sig kött
 til arm. Här ser Du en, som aldrig kan tala tio ord, utan tio
 gånger så många djåflar skola vara i följie med. Här ser Du en,
 som wissare träffas på et wårdshus, än i Guds hus, och kommer
 han för fram skull någon gång dit; så sitter han där liksom han ha-
 de taget in något, at sofwa på, och aldrig är kyrkodörren så snart
 lyft, som des hjertedörr är lyft och stängd för Gud. Här ser Du,
 min Wån, och Gud wet bäst, hwad Du ser: så mycket slags ondt,
 synd och dårskap så wål hos Dig sjelf, som hos andra. Du ser,
 här i werlden, ej allenast uppenbart ogudaktiga, utan och skrym-
 tare, som med den laglofe i wår Text wål torde fråga: Hwad
 skal jag göra, at jag må få ewinnerligt lif? men det åro
 ord och intet hjerta: tal och ingen mening: skahl och ingen kårna.
 Si! så bedröfweligt utseende år det med syndaren i sin nöd och
 ho kan uttala det outsågeliga, så at här må klagas med Jeremia:
 Förstråckelse år på alla sidor, Jer. 46: 5, och här må suckas
 med Dawid: Gud löse Jsrael af all sin nöd! Wi fase bil-
 ligt, at långre se syndaren i sin nöd. Wi håpne, at se männi-
 skjan i röfware händer och långte nu, därföre i wår sednare betrag-
 telses del, at

2) Se Frålsaren i Sin nåd. När fordom Herrens Ängel syntes för Mose uti en brinnande, men ej upbrinnande buska; sade Moses: Jag wil gå dit och bese denna stora synena. 2 Mos. B. 3: 3. Kom nu, min Wån! och bese en stor, en märkelig och den alrahärligaste syn, som Du kan få se. Jag må säga til Dig, som Herren sade til samme Sin tjenare, då Han hade besatt honom upresa kopparormen i öfnen: Hwilken, som biten är af brännande ormar och ser på honom, han skal lefwa. 4 Mos. B. 21: 8. Hwilka, som med tronens ögon se på den på forsens tråd uphögda Frålsaren, om dem skal det wißt beta: Sålige äro de ögon, som se det i se, och de skola med wißhet få det, som den lagkloke med salkhet frågade efter, näml. et ewignert lif; men här frågar jag åter igen: **Hwad ser Du?** Jo Frålsaren i Sin nåd emot arma syndare, som bitne äro af helsweters brännande ormar, det är synden, som wåt må kallas en stingande orm. Cyr. 21: 2. Här ser du den Barmhertige Samaritanen komma til dig, o! syndare, enär du af helsweters röswaren satan, der där bedrager hela werlden, är blifwen aflådd dina salighets kläder, sargad och särad; men bed Gud smörja dina ögon med ögnasalwo, som omtalas i Uppenb. B. 3: 18, at du ej såsom Judarne föraktade Samaritanerna, at du ej må förakta denna ifrån det Himmelska Jerusaleem til denna werldenes förbannade Jericho til dig kommande Barmhertige Samaritanen, din Frålsare Jesum, utan kom och se i hwad ordning och på hwad sätt Han helar dina syndasår, påkläder dig Sina rättfärdighets kläder, sköter och wårdar dig.

Du wet, min Wån! at Du fället i andelig mätto i röswares händer. Diäfwulen, som efter Frålsarens eget sansfärdiga witsord, i Job. 8: 44, är en mördare af begynnelsen, har klädt af Dig Guds Eget dyra Belåtes kläder och förtrat Dig, uti syndens nöd och straff. Han har sargat Dig, så at Esaiâ beskriwing på

på Dit tillstånd träffar just in på Dig: Hela hufvudet är
 krankt, hela hjertat är försmåttat. Ifrån fotabjellet
 alt up til hufvudet är intet helt uppå; utan sår, skul-
 nad och erterböld, de där intet plåstrade, eller förbun-
 dne, eller med oljo mjukade äro. Esa. 1: 5, 6. Si, så står
 det til och i denna Din usla belägenhet blifwer intet råd och hjelp
 för Dig, förän den Barmhertige Samaritanen, Din Frälsare
 Jesus, kommer til Dig: ty Presten och Leviten, Aron och Moses
 med sin lag gör ej mer än går fram och ser på Dig och låter Dig
 sedan ohulpen ligga i Dit elände, hwaraf Din oro upväckes och
 Din svæda blifwer desto större. Ingen annan hjelp gör Dig la-
 gen, än han allenast ser på Dig, då af des bistra upsyn går lit-
 som blixt och dunderpilar in uti Dit förut af synden sårade hjerta.
 Uti honom får du sedermera ingen hjelp, utan han låter Dig sedan
 ligga så naken, så usel, så eländig och så modfält, som Du af
 rösware blifwen är: ty bokstafwen, det är lagen, han dödar.
 Här får Du ingen tröst, ingen hjelp och ingen låfedom, utan blott
 en skarp upsyn, hotelser och förbannelser och sedan går han ifrån
 Dig; men

Lofwad ware Du Jesu Christ,
 Du önskade Liffens Herre!
 Som tog på Dig vår synd och brist,
 Och wille Sjelf korset bära:
 Det jag war skyldig har Du betalt,
 Til salighet har Du mig utwaldt,
 Dit Heliga Namn til ära!

Ty, en Samaritan kom samma wägen och kom til
 honom. Och när, han såg honom, warkunnade han sig
 öfwer

öfwer honom. Samaritan betyder så mycket, som väktare. Jesus, Din Frälsare, min Wån! Han wakar öfwer Din själ: ty den Israel bewarar, är ej sömnig eller trött. Ps. 121: 3, 4. Han wakade öfwer Din arma själ, då hon ännu hade sällskap med Din moders själ, förr än Du kom hit in i werlden. Han wakar öfwer Dig i Din yra ungdoms tid, i din mandoms slipriga lefnad och i Dina bråkliga ålderdoms dagar. Hade Han intet wakat öfwer Dig wid alla satans försåt, wid alla werldenes förförelser, wid alla köttets retelser; så hade Du långesedan varit et rof åt den ewiga elden. Din Frälsares ömhet har wakat öfwer Dig; Hans nåd har tröstat Dig; Hans försyn har försörjt Dig; Hans kärlek har fattat Dig, och mången gång, då Du kanske intet märkt det, rykt Dig såsom en brand utur elden. Detta är ock så mycket märkligare och härligare, at se, som Denna Barmhertiga Samaritanens, Din Frälsares barmhertighet är en allmän barmhertighet och nåd. Alle, hela människo-slåget, war råkat i röfware-händer. Du ser, min Wån! uti den afklådda, särada och halvdöda mannen i vår Text, hwad Du är. Du ser Din nöd; men Du ser ock i Samaritanens kärliga anskatter, huru Du kan hjälpas. Som mannen föreställes: så är ock Du och jag. Som Samariten wisas: så är ock Din och min Frälsare bestaffad. Alla själar äro Hans. Hesek. 18: 4. Ingen själ finnes, som icke är skapad af Gud. Han har skapat oss och icke wi sjelfwe. Ps. 100: 3. Alle äro Guds egendom. Frälsarens blod har runnet så wäl för den ena, som andra. Är där ingen åtkifnad på oss i vår nöd; så är där ock ingen åtkifnad på oss i Frälsarens nåd. En usling kommer så snart i himmelen, som en hjelte i helfwetet. Frälsaren har så stor rätt til den största syndaren, som til det inbillada största helgon, hwilket har swårare, at komma in i Guds Rike, än en camel, at gå igenom et nålsöga. Det se wi noggsamt af hela sammanhanget i vår Text. Märken detta, I usle själar, som med falska hjertan frågen efter et

E
e win

erwinerligt lif, såsom den Lagfloke i vår Text. **J**, som hållen Eder til Mosen och lagen: sen **J** intet, huru de gå förbi Eder uti Eder själanöd. **J** wisjen med den Lagfloka göra Eder sielswa råttfärdige, och tänken, at allenast **J** tagen i allt wissa kyrkans och den yttre Christendomens bruk, samt endast hafwen, liksom den Lagfloke, en någorlunda kundskap i lagen och religionens hufwudsanningar: så tron **J**, at **J** kunnen få et erwinerligt lif, utan at låta Kärleken witna om Eder tros lif, ja, utan at en gång, som är likwål det första steget til nåden och lifwet, ligga för den Barmhertiga Samaritanens, Eder Frälsares fötter, såsom nödstådte, aflådde och fargade syndare. Sen här, **J** både bekymrade och obekymrade själar, huru Frälsaren utrækker Sina händer hela dagen, Esa. 65: 2, och wil, at alla människor skola frälste war: da och komma til sanningens kundskap. 1 Tim. 2: 4.

Se och märk denna märkelige och härliga syn: En Samaritan kom samma vägen. Din Barmhertige Frälsare kommer ifrån det himmelska Jerusalem samma väg til Jericho, på hwilken Du ligger så naken, så usel, så nödstält, så fargad och så rad. En märkelig syn! Skaparen kommer ifrån himmelen hit ned på jorden til creaturet. Den Dägeligaste kommer til den eländigaste. Den Rikaste til den fattigaste. Läkaren til den sjuka. Frälsaren til syndaren. En härlig syn! När Samaritanen såg den eländige mannen i vår Text, så heter det, at han war kunnade sig öfwer honom, och gick til och förbandt hans sår och göt där oljo och win uti: lade honom på sin öf och förde honom til härberget och skötte honom. Se här, min Wån! den märkeligaste och härligaste syn. När den Barmhertige Frälsaren af ewighet såg, huru Du skulle igenom afgrundens röfware blifwa aflådd all rättfärdighet och helighet, blifwa fargad och så aldeles dödad til Dit andeliga lif, at

at Du intet kunde förnimma af det Guds Anda tilhöder,
 1 Cor. 2: 14; så heter det af Ezech. 16, v. 6: Jag gif til dig
 och såg dig uti din blod liggande, och sade til dig, då du
 låg uti din blod: Du skalt lefwa. Märk! här, min Wån,
 Din stora nåd och Din Frälsares stora nåd. Du kunde intet
 komma til Honom: så eländig war och är Du, utan Han måste
 komma til Dig; det sannades då:

Jag under djäfwulen fången låg,
 Kunde mig ej sjelfwer hjelwa:
 Men, Gud af Sine barmhertighet,
 Sin ögon til mig wände,
 Han kunde ej lida min uselhet,
 Sin hjelp Han mig ock sände.

Din Frälsare går då til Dig: Han warckunnar Sig öfwer Dig:
 Han förbinder med Sin nåd Dina syndasår: Han gjuter uti dem
 win och olja, det är, lemnar dig Lagen och Evangelium. Ige-
 nom det förre rensar Han sären och igenom det sednare mjukar och
 läker Han dem. Han lägger Dig på Sin öf. Därmed wisas
 Din Frälsares öma willighet, at göra Din omwändelse lätt, då
 Du uti Din swaghet och uselhet ej kan sielf gå den rätta bättrings-
 wägen. Ingen börda, som icke Frälsaren bär för Dig: intet syn-
 dasår, som icke Jesus rensar och läker: intet förlorat får, utan
 Han ju wil lägga det på Sina axlar. Jesus bär Sina barn
 i Sin famn. Esa. 40: 11. Han styrer deras wandring ige-
 nom en farlig werld, hwarest de äro utsatte för många röfware,
 som wilja röfwa ifrån dem allt godt, nåd och salighet. Jesus re-
 gerar deras tankar, uplyser deras förstånd, böger deras wilja,
 rättfärdigar och helgar deras själar. Härligt och nåderikt, ja! nåd
 öfwer nåd. Jesus kommer til Dig och bär Dig, såsom en fader
 bär

bår sit barn, in uti härberget, det är, insätter Dig uti Sin församling här på jorden, som kallas **HERRANS HUS**, eller härberge, Psalm. 23, och andre dagen, det är, då Din Frälsare for til himla, sedan Han med Sin blod och sår förbundet Dina syndasår: lemnar Han Dig uti Wårdens händer, det är, Han ansör, tror Sina tjenare, Lärare och Prädikanter själars wård och skötsel; ty de äro **JESU** tjenare, hushållare och skaffare til Hans hemlighet, 1 Cor. 6: 1, at med de för alt förnuft förborgada tro- nes obegripeliga anstalter i de heliga Sacramenten, Döpsens och Altarens, sköta själar; hwilka äro ock de twänne penningar, som **JESUS** lemnat til arma syndares salighets skötsel. Det heter där- före til Wården i församlingens härberge, til Prädikanter och Lära- re: Här hafwen I twänne penningar, hwar på Frälsarens Egen stem- pel står, i döpsen och i natwarden: här hafwen I ock twänne Tes- tamenten, Gamla och Nya Förbundets, Guds heliga ord: sköten nu härmed själar, til des Jag kommer igen på yttersta domsens dag, då Edar trohet och slit skal med en ewig lön ihogkommas och blifwa betald. Ach! här må jag stadna och uti en helig förund- ran nästan lika med Dawid utropa: Hwad är jag doch, at Du så tänker på mig, usle syndare, at Du så låter Dig wårda om min fattiga själ. Ps. 144: 3.

Så smaken då, I fromme Guds barn! och sen huru ljuflig Herren är. Ps. 34: 9. Sallige äro de ögen, som se det I sen, syndaren i sin nöd och Frälsaren i Sin nåd. Är nöden stor; så är **JESU** nåd än större: ty

Äst Du ond och full med skuld?
 Si! så är Gud from och huld,
 Fast Din synd förtjenar döden,
 Frälsar Gud Dig doch ur nöden.

Wår-

Vårldaste Hörrare! Krossens ljus är ögat, sade fordom
 Frälsaren i Matth. 6: 22. Men får jag lof, at säga: Själens ljus,
 är trones öga, hwarmed upwåkta hjertan se syndaren i sin nöd
 och Frälsaren i Sin nåd. Det förra är den bedröfweliga:
 ste, men den sednare är den härligaste syn. Jag önskar därför
 med Elisa: HERren öpne honom ögonen, at han må se!
 Ach! at min bön woro så hörd, som hans, hwarom det heter:
 Då öpnade HERren hans ögon, at han fick se. 2 Kon. 5:
 6: 17. Men hwad fick han se? jo! brinnande hästar. Så
 se och din nöd, o syndare! brinnande diästar, brinnande lustar om-
 kring dit arma hjerta, som wilja fargat i lifwet och förat til en oåll
 ewighet i döden. Ach! at de, som hafwa så mycket at tala om si-
 na förtjusta och dåraktiga syner och uppenbarelser, som äro antin-
 gen en högmödig andas eller förwirrad hjermas usle foster och tofsi-
 ge drömmar, med allswar sägo detta, innan röken och lågan af hells-
 wetets eld slår dem i ögonen. Ach! at de måtte se den stora sy-
 nena. 2 Mos. 3: 3. Den härliga synen: Frälsaren i Sin
 nåd, om hwilken jag må säga som Salomon i Präd. 3: 1, v. 8:
 Ögat ser sig aldrig mått. Här är Jonathans löta Hanogs
 maka, hwaraf Dina ögon, min Wån, blifwa friske. 1 Sam. 14: 27.
 Smörja dem därför med ögnasalfwa, at Du må se.
 Upp. 3: 18. Ach! hwad får Du då se? Jo! Du kan med
 glädje så se en botfärdig syndersta, som med tårar ligger wid Jesu
 fötter, så nåd, ehuru stora des synder äro: En gråtande Petrus så
 nådiga ögnkast af en Mild Frälsare, ehuru djupt hans fall war:
 En suckande röfware så löfte af Jesu, at komma i himmelens Pa-
 radis, ehuru han waret, som et rof kulfwens kåstar: En af röfwa-
 re illa särad och aflådd syndare, helad och klådd. Ach! när skal
 jag då dårtill komma, at jag måtte så se Hans ansigte. Jo! mine
 ögon skola, i lifwet, i döden och i ewigheten, skåda Honom,
 Jesum, min Frälsare, och ingen annan. Amen!

Di
 Probsten och Kyrkoherden,
 I Walda,
 Högärowördige Herren,
 Herr Magister
Gustaf Fridrik Hjortberg,
 Behagade,
 Uti Söndköpings Stads-Kyrka,
 På 13 Söndagen efter Trinitatis,
 Fånga Församlingen med
En härlig Prädikan,
 Skrefs följande af en Åhörare (*).

Wittre Hjortberg, Dina dygder
 Och Din Lärdoms klara ljus,
 Spörjas öfwer alla bygder;
 Men förnämst i HERRANS Hus.
 Dina rika Ambets gåfwor
 Och Dit hjertas rena nit
 Lyfa öfwer alla häfwor!
 Som Dig teknas til merit.

Uti

Uti all naturens stycke
 Har Din klofhet gått til högd:
 Då Du granskar mer, än mycke,
 Är Du alramest förnögd,
 Til at Almagts konsten röna
 Uti minsta kråk och strå.
 Himlens wisshet wil Du löna,
 Med Din samling i hwar wrå.

Flitig til, at konsten drifwa,
 Likt naturens mechanique
 Kan Du stora profwer gifwa
 Af Din insigt i physique.
 Nitisk för, at nästan wårda
 Är Dit främsta ögnamått:
 Många hundra plågor hårda,
 Har Din ömhet lättat fätt.

Hvem kan neka, at Du skrifwes,
 Stor som Prest, och stor som Vård:
 I Dit Stift Dig ära gifwes,
 Lärdoms-sätet är Du wård:
 Himlen ger Dig nåd och pantsar,
 Til at strida för Din får,
 Witterheten binder frantsar,
 Som sku fåstas på Din bår.

Du

Du kom nu til Themis säte,
 Ej at fasta Dig i strid (**):
 Ädelt skäme alt förgåte,
 Som kan rubba själens frid!
 Utan blott utaf en lycka,
 Att för detta ömna Fölk
 HERRans ord Du skulle smycka,
 Som en värdig Himlens Tolk.

Tack för hwarje ord och tanka,
 Som af hjertat brustit ut:
 Gifwe Gud! wi kunde samka
 Detta, och till lifwets slut
 Skåda uti trones öga
 HERRan, som wår Sjåla-skatt,
 Att wi sedan i det höga
 Glade få hwarannan fatt.

(*) Knappt woro trenne timmar förledne, efter hällen prädfkan, förr än följande werfar sändes i bref til En Behaellig af Wetz och Dugd losande Herre, med begäran, at denna prädfkan måtte tröckas och werfarne där wid inläsas. Så wist, som de witna om Des Wårde; men mig obestante Auctors hederliga sinnelag och eldiga pennar; så gerna hade jag sedt, at de hade blifwet i tyfnad, i anseende til et benäget loford, hwartil jag är mindre förtjent, än skyldig, at tacka för ädla tankar.

(**) Min lika så hederlige, som okände Gynnare har här uti ganska ett: dock, jämte ofmintad sågnad af Wårde och R. Anhörigas wålmågo, fick jag tillfälle njuta Kongl. Hof-Rättens höga rättwisa, uti en sak, hwarmed någre obetänksamme, understödde i sin blindhet af en hungrig Soil, som mer lærer hast afknäpning för deras penningar, än all billighet, wille göra försök på denna sednares fränkande. Så lyckeligit det är, at ej fastas i strid: så skyldigt är det ock, at förswara en rättmätig sak, på det Lager må äga sin belgd och hwenne ej läggas under illasinnada, ul midswan. de i jwetswåd och obillighets utbrott.

www.books2ebooks.eu